

PREZENTAREA PROIECTELOR AFLATE ÎN DERULARE - MARI CONTRIBUABILI

În ultimii ani, administrația fiscală din Romania a pus un accent tot mai mare pe dezvoltarea unei relații bazate pe o bună colaborare cu contribuabilii.

Agencia Națională de Administrare Fiscală și-a asumat prin Strategia pe termen mediu misiunea de a asigura resursele pentru cheltuielile publice prin colectarea și buna administrare a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat, dar și de a menține și îmbunătăți permanent starea relațională între instituție - contribuabil, contribuabil - instituție, de încurajare a conformării, printr-o bună informare și adaptare a declarațiilor și a aplicațiilor informatice utilizate, astfel încât acestea să răspundă noilor cerințe ale cetățeanului - contribuabil, în dubla sa ipostază, de utilizator și de beneficiar.

În acest scop, ANAF se bazează pe respectarea a două principii:

- egalitatea contribuabililor în fața impozitului
- eficiența colectării veniturilor bugetare

ANAF își îndeplinește misiunea, acționând în baza a trei orientări prioritare:

- încurajarea conformării voluntare pentru prevenirea fraudei fiscale, prin diversificarea și creșterea calității serviciilor și asigurarea unor proceduri simplificate

- combaterea fraudei prin promovarea unui control fiscal de calitate și orientat mai mult spre sectoarele cu risc ridicat de fraudă
- eficacitate și eficiență crescută în activitatea de colectare a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, pentru a garanta veniturile bugetare necesare.

Și la nivel global, administrațiile fiscale își îndreaptă atenția de câțiva ani spre dezvoltarea relațiilor cu contribuabilii, bazate pe cooperare, tendința fiind de a schimba monitorizarea verticală a contribuabililor, respectiv verificarea retroactivă, cu monitorizarea orizontală - verificare în timp real.

Pentru stimularea conformării, autoritățile fiscale pot apela, așa cum încurajează și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), la anumite metode, experimentate în alte țări, care pot contribui la eficientizarea colectării.

În mai multe state europene, funcționează sistemul „monitorizării pe orizontală”. Acest lucru presupune că autoritățile fiscale se bazează în principal pe monitorizarea conformității unei companii și mai puțin pe desfășurarea de inspecții fiscale proprii. Sistemul oferă mai multă siguranță contribuabililor cu privire la nivelul de conformare și al constituirii obligațiilor fiscale ale companiei. Astfel, controalele fiscale au loc mai rar și sunt mai puțin invazive, permițând desfășurarea normală a activității firmei.

Relația companiei cu autoritățile fiscale bazată pe încredere reciprocă, transparență, onestitate este o condiție prealabilă a înscrierii unei companii în sistemul de monitorizare orizontală.

Beneficii suplimentare sunt legate de înalta calitate a controalelor de monitorizare, controalele sunt mai eficiente, fiind redus numărul riscurilor necontrolate. De asemenea, crește fiabilitatea datelor financiare. Acest sistem al monitorizării pe orizontală poate fi aplicat pentru toate tipurile de taxe.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a lansat un raport în anul 2008, prin care s-a promovat necesitatea colaborării dintre autoritățile fiscale și contribuabili, autoritățile urmând să dea dovadă de imparțialitate, proporționalitate, înțelegere a mecanismelor comerciale, deschidere prin dialog și transparență, iar contribuabilii să contribuie prin transparență și declararea corectă a informațiilor relevante către autorități.

Sisteme de conformare colaborativă funcționează în diverse moduri în Statele Unite (din 2012), Australia, Africa de Sud, Canada, Noua Zeelandă, Austria, Irlanda (din 2005), Danemarca (din 2012), Franța (din martie 2013), Japonia (program de conformare colaborativă pentru mega-corporații care funcționează din 2010), Spania (din 2009), Suedia (din 2012, cu un program pilot destinat unui număr de 15 companii mari).

În regiunea noastră, Slovenia are un astfel de program formal de conformare colaborativă pentru marii contribuabili, funcțional din 2010, iar Ungaria a introdus un sistem de CRM pentru mari contribuabili, care răspunde solicitărilor și întrebărilor ridicate de aceștia.

În acest sens, Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili a dezvoltat în luna septembrie 2020 o propunere de proiecte, având ca obiectiv *”Implementarea unor noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformării fiscale a marilor contribuabili din România”*.

Propunerea a fost depusă spre evaluare, în cadrul apelului de proiecte TSI 2020, la începutul anului 2021, fiind selectate și aprobate ambele proiecte pentru a beneficia de finanțare de la Comisia Europeană.

Proiectele au fost selectate dintr-un număr de 700 de proiecte, depuse de către autorități publice din 27 de țări.

Aceste proiecte sunt structurate astfel:

I. Implementarea de noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformității fiscale a marilor contribuabili, proiect dezvoltat în parteneriat cu reprezentanții administrației fiscale din Austria, ce se desfășoară în perioada septembrie 2021- august 2023, format din 3 componente:

a) proiect pilot de cooperare voluntară cu marii contribuabili - implementarea sistemului de monitorizare pe orizontală - componenta va fi implementată începând cu semestrul II al anului 2023.

b) training și ghiduri pentru controlul electronic - dezvoltarea SAF-T, valorificarea informațiilor prin intermediul controlului electronic

c) valorificarea informațiilor obținute din mai multe surse de date în cadrul analizei de risc

II. Consolidarea coerenței abordărilor auditului prețurilor de transfer și îmbunătățirea legislației fiscale în România, proiect ce are ca obiectiv trainingul personalului în domeniul prețurilor de transfer, elaborarea de ghiduri specializate pentru inspecțiile fiscale în domeniul prețurilor de transfer, finalizat în luna octombrie 2022 .

I - PROIECT IMPLEMENTAREA DE NOI ABORDĂRI ȘI INSTRUMENTE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CONFORMITĂȚII FISCALE A MARILOR CONTRIBUABILI

Proiectele au ca principale obiective conformarea și cooperarea voluntară a contribuabililor, dar și dezvoltarea unor aplicații/ a unor competențe la nivelul administrației fiscale care să faciliteze controlul electronic, maximizarea rezultatelor extrase din declarații, sau alte documente, noi abordări în domeniul analizei de risc și a prețurilor de transfer, eficientizarea activității.

Ca urmare a dezvoltării componentei de control electronic prin utilizarea datelor și informațiilor transmise de către contribuabili prin intermediul formularului D 406 (SAF-T), inspecția fiscală se va concentra pe aceste instrumente, diminuând necesitatea solicitării de date și informații de la contribuabil.

Utilizarea acestor instrumente poate avea ca beneficiu diminuarea duratei inspecției fiscale.

SAF- T este o declarație complexă, o "autostradă informațională", dezvoltată de A.N.A.F., ce conține date și informații ce se regăsesc în multe alte declarații fiscale, cum ar fi D 100, D 300, D 390, D 394, situații financiare, astfel încât, în viitor, completarea acestei declarații ar putea elimina obligația depunerii și completării acestora.

Componenta monitorizare pe orizontală, adoptată deja de mai multe state din cadrul Uniunii Europene, presupune crearea unei relații mai echitabile între autoritatea fiscală și contribuabili, care se preconizează că va răspunde mai bine intereselor ambelor părți. Termenul „monitorizare pe orizontală” se referă atât la raportul de muncă dintre administrația fiscală și contribuabil, cât și la modul în care va funcționa acest instrument de control.

Puncte forte ale proiectului

Punctele forte apar cel mai des în domeniul resurselor/eficienței, ceea ce a fost considerat a fi un atu important pentru toate grupurile de părți interesate respectiv, administrație fiscală - contribuabili - consultanți fiscali, cele mai importante fiind:

- Clarificarea ușoară și în timp util a problemelor fiscale și economisirea de timp și efort
- Cooperarea
- Interacțiunea între mediul privat și administrația fiscală prin întâlniri periodice
- Fluxul de informații și feedback-ul între părțile interesate

Oportunități

- Alocarea mai eficientă a resurselor din punct de vedere al administrației fiscale și simplificarea fluxului de lucru
- Cooperare îmbunătățită între părțile interesate, în special o coordonare îmbunătățită a controalelor fiscale la scară largă
- Extinderea Programului de monitorizare orizontală pentru a include toate impozitele și taxele, precum și un grup țintă mai mare de societăți, este văzută ca o oportunitate în viitor
- Analizarea strategiilor de creștere a conformării voluntare.

Dezvoltarea și implementarea acestui concept, respectiv introducerea unui proiect pilot de monitorizare orizontală în România, are menirea de a crea un parteneriat între autoritățile fiscale și contribuabili.

COMPONENTA A - IMPLEMENTAREA MONITORIZĂRII PE ORIZONTALĂ PENTRU MARI CONTRIBUABILI DIN ROMÂNIA

Această componentă se bazează pe datele și experiența proiectului pilot "Monitorizare Orizontală", prezentat de echipa de proiect a autorității fiscale din Austria, a cărei implementare s-a desfășurat în perioada 2011 - 2016.

Comaniile participante la acest proiect sunt monitorizate continuu pe baza unui sistem intern de monitorizare fiscală, dezvoltat de companie și convenit cu Administrația Fiscală și cu o obligație de informare continuă.

Autoritatea nu efectuează o monitorizare ulterioară, ci o supraveghere în timp real.

În cadrul proiectului pilot de monitorizare pe orizontală, iar încrederea, deschiderea și transparența sunt garanția succesului, dezvoltarea acestuia conducând la o modalitate diferită de lucru și de gândire. Sistemul de control fiscal este esențial atât pentru funcționarea monitorizării orizontale, cât și pentru o cooperare reușită între societățile administrate și administrația fiscală.

Monitorizarea pe orizontală este termenul utilizat pe plan internațional pentru controlul în timp real (care poate fi inopinat sau verificare la fața locului).

În cazul monitorizării pe orizontală ambii termeni pot fi folosiți în paralel.

Controlul în timp real asigură recuperarea în timp util și în mod corespunzător a taxelor.

Acest proiect pilot este bazat pe o bună colaborare între cele două segmente de business, contribuabil - administrația fiscală, procesul de control desfășurându-se prin colaborare și dialog permanent.

Implementarea proiectului Monitorizare pe Orizontală pentru marii contribuabili din România ar putea realiza o conexiune între administrația fiscală, pe de o parte, și marii contribuabili pe de altă parte, în ceea ce privește aplicarea corectă a legislației fiscale, care să conducă la îndeplinirea obligațiilor fiscale de către aceștia, respectiv la asigurarea cu mai multă ușurință a conformității fiscale, într-un mod eficient, modern și inovator.

În calitate de „instrument juridic neobligatoriu”, monitorizarea pe orizontală vizează creșterea conformității voluntare și, ca atare, se preconizează că va avea ca rezultat o aplicare mai ușoară și mai eficientă a legislației fiscale, generând avantaje atât pentru administrația fiscală, cât și pentru contribuabili.

Procesul de control, bazat pe colaborare, și dialogul permanent cu administrația fiscală oferă un nivel mai ridicat de certitudine în ceea ce privește planificarea pentru mediul de afaceri.

Monitorizarea orizontală este o alternativă la inspecția fiscală tradițională, pe teren. Ideea din spatele MO este ca autoritățile fiscale să se întâlnească cu contribuabilii ca parteneri egali și nu ca "subiecte" care trebuie să respecte legea.

Monitorizarea pe orizontală nu va înlocui supravegherea tradițională, care va continua să existe pentru societățile care nu doresc sau sunt considerate neeligibile pentru acest tip de

monitorizare.

Monitorizarea promptă asigură perceperea impozitelor și taxelor la timp și într-un mod corect din punct de vedere juridic.

MO influențează toate cele trei categorii de actori implicați, denumit în continuare „triunghiul fiscal”, care cuprinde administrația fiscală, contribuabilii și specialiștii externi.

Obiectivele administrației fiscale de optimizare a încasărilor și creșterea nivelului de conformitate voluntară pot fi atinse utilizând diferite metode, printre care se regăsește implementarea monitorizării pe orizontală.

Valori-cheie - încredere reciprocă, înțelegere și transparență, cooperare constructivă în relația administrație fiscală - contribuabil.

Principalele beneficii pentru administrația fiscală urmare implementării proiectului

- ✓ Monitorizarea orizontală poate contribui la reducerea costurilor de asigurare a conformității
- ✓ Reducerea numărului de căi de atac și modificarea deciziilor
- ✓ Promovarea respectării obligațiilor fiscale
- ✓ Asigurarea unei colectări corecte și în timp util a impozitelor.

Principalele beneficii pentru contribuabil, ca urmare a implementării proiectului pilot

- ✓ Promovarea certitudinii legale și a securității planificării
- ✓ Reducerea costurilor de asigurare a conformității
- ✓ Valoarea adăugată a afacerii, ca urmare a consolidării imaginii companiei.

Beneficii comune

- ✓ Munca în timp real este promovată de ambele părți
- ✓ Aplicarea mai ușoară și mai eficientă a legislației fiscale, generând avantaje atât pentru administrația fiscală, cât și pentru contribuabili
- ✓ Reducerea conflictelor
- ✓ Dezvoltarea profesională a personalului
- ✓ Predictibilitate, urmare adoptării soluțiilor fiscale în mod unitar- elaborare ghiduri
- ✓ Eficientizarea și eventual diminuarea duratei acțiunii de inspecție fiscală
- ✓ Maximizarea rezultatelor extrase din documente, control la distanță, electronic
- ✓ Crearea unui parteneriat real contribuabil- administrație fiscală
- ✓ Acțiuni de control mai puține, bazate pe rezultatele noilor metode de analize de risc

COMPONENTA B - CREAREA UNOR RAPOARTE DE ANALIZĂ ÎN VEDEREA STANDARDIZĂRII PROCESELOR DE INSPECȚIE FISCALĂ

Este bine cunoscut faptul că marii contribuabili aduc o contribuție semnificativă în veniturile bugetului de stat în majoritatea statelor, această categorie de contribuabili prezentând un risc semnificativ pentru eficacitatea administrației fiscale.

În România, la nivelul anului 2021, conform informațiilor extrase din Buletinul statistic fiscal, din totalul impozitului pe profit încasat la bugetul de stat, marii contribuabili au contribuit cu un procent de 50% din total impozit pe profit încasat de la toate categoriile de contribuabili și cu un procent de 40% în ceea ce privește taxa pe valoarea adăugată.

La nivel internațional, a devenit clar că este nevoie de noi strategii de gestionare și administrare a marilor contribuabili, încă de la finalul anilor 1990-2000, astfel încât, în mai multe țări, au început să apară noi abordări privind controlul fiscal al marilor contribuabili,

ceea ce ulterior a devenit cunoscut sub numele de cooperare voluntară - “*cooperative compliance*”.

Potrivit unui raport emis de OECD, alternativele de cooperare voluntară s-au dezvoltat în primul rând ca răspuns imediat la preocupările guvernelor și ale tuturor persoanelor implicate în ceea ce privește impozitarea în rândul marilor contribuabili.

Astfel, treptat, țările au îmbrățișat această nouă abordare privind controlul marilor contribuabili și au dezvoltat, funcție de propriile nevoi, instrumente moderne de realizare a controalelor fiscale.

Proiectul ”Implementarea de noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformității fiscale a marilor contribuabili”, dezvoltat cu reprezentanții administrației fiscale din Austria în cadrul componentei “e-AUDIT”, include crearea și automatizarea unor pași de audit în vederea standardizării procesului de inspecție fiscală.

Principalele beneficii pentru administrația fiscală ca urmare a implementării rapoartelor de analiză a datelor (pași de audit) pot fi sintetizate astfel :

- ✓ standardizarea proceselor de inspecție fiscală
- ✓ creșterea eficienței activității de inspecție fiscală prin prelucrarea automatizată a datelor
- ✓ diminuarea perioadei de efectuare a inspecției fiscale și creșterea predictibilității și a certitudinii impunerii
- ✓ o mai bună colectare a taxelor la timp la bugetul de stat
- ✓ diminuarea costurilor de colectare pentru administrația fiscală și a costurilor administrative ale contribuabililor

COMPONENTA C - VALORIFICAREA INFORMAȚIILOR OBTINUTE DIN MAI MULTE SURSE DE DATE ÎN CADRUL ANALIZEI DE RISC

Proiectul Implementarea de noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformității fiscale a marilor contribuabili, proiect dezvoltat în parteneriat cu reprezentanții administrației fiscale din Austria, componenta valorificarea informațiilor obținute din mai multe surse de date, în cadrul analizei de risc.

Acest proiect a fost dezvoltat cu reprezentanții administrației fiscale din Austria în cadrul componentei “Datamining”. El cuprinde o analiză predictivă a informațiilor în vederea obținerii unei analize elaborate, cât mai exacte cu privire la încadrarea în categorii de risc fiscal pentru marii contribuabili din România.

Analiza se va desfășura prin crearea unei matrice comportamentale din analiza unor seturi de date rezultate din: sumele stabilite suplimentar de către activitatea de inspecție fiscală, pe tipuri de impozite și ani, dar și din informațiile care se regăsesc în declarațiile fiscale și bilanțurile depuse de către companii, folosind ca instrumente o aplicație open source de analiză a datelor, prin utilizarea unor indicatori de risc, adaptați marilor contribuabili.

Matricea comportamentală se aplică pe datele contribuabililor, iar rezultatele analizei se vor concretiza prin încadrarea societăților în categorii de risc, dar și prin obținerea unor date ce reflectă sume posibil a fi atrase, cu indicarea probabilității de colectare a acestor sume.

În cadrul proiectului, prin testarea programului, a rezultat un număr redus de contribuabili cu risc, pentru care fie probabilitatea de confirmare a riscului de impozitare pentru o singură taxă sau impozit este mai mare de 85%, fie pentru mai multe categorii de taxe și impozite probabilitatea de confirmare a riscului este mai mare de 75%.

În prezent, se derulează a doua fază a proiectului, ce cuprinde selectarea societăților mari contribuabili pentru inspecție fiscală în funcție de ierarhizarea riscului și verificarea rezultatelor matricei comportamentale indicată de aplicația informatică utilizată.

Principalele beneficii pentru administrația fiscală, ca urmare a implementării conceptului de analiză predictivă în cadrul analizei de risc pot fi sintetizate astfel:

- o mai bună selectare și clasificare a contribuabililor pe clase de risc
- scăderea costurilor administrației fiscale, în sensul orientării activității de inspecție fiscală către cazurile cu grad ridicat de risc de neconformare
- creșterea încasărilor la bugetul general consolidat

Principalele beneficii comune pentru contribuabili și administrația fiscală, ca urmare a implementării conceptului de analiză predictivă în cadrul analizei de risc, pot fi sintetizate astfel :

- eliminarea posibilității de încadrare într-o categorie de risc fiscal ridicat, provenită din interpretări subiective
- număr mai mic de inspecții fiscale, implicit mai puține resurse consumate de către ambii parteneri
- posibilitatea unei planificări mai bune a contribuabililor.

PROIECT CONSOLIDAREA COERENȚEI ABORDĂRILOR AUDITULUI PREȚURILOR DE TRANSFER ȘI ÎMBUNĂȚIREA LEGISLAȚIEI FISCALE ÎN ROMÂNIA

În luna octombrie 2022, a fost încheiat proiectul privind consolidarea coerenței abordărilor auditului prețurilor de transfer și îmbunătățirea legislației fiscale din România, proiect finanțat de Comisia Europeană.

Obiectivul general al proiectului este de a contribui la reformele structurale instituționale, administrative și de susținere a creșterii în România.

Activitățile și sarcinile care au fost realizate în timpul proiectului au fost organizate în jurul următoarelor rezultate:

1. Elaborarea de ghiduri practice privind prețurile de transfer, elaborarea unui manual practic

Metodologia a implicat următoarele elemente:

1. Evaluarea așteptărilor, nevoilor și subiectelor cele mai relevante pentru DGAMC.

2. Definirea ghidurilor practice privind prețurile de transfer pe baza celor mai recente standarde internaționale. Acestea vor servi ca un mijloc de orientare pe tot parcursul manualului practic.
3. Elaborarea unui manual practic privind prețurile de transfer.

Manualul cuprinde mai multe module, fiecare conținând orientări practice cu privire la modul de abordare a cazurilor legate de prețurile de transfer, concentrându-se în special pe posibilele strategii de planificare fiscală în raport cu subiectul modulului, precum și abordările și cele mai bune practici recomandate în mod obișnuit.

2. Cursuri de formare specializate în domeniul prețurilor de transfer

Proiectul a implicat training profesional și specializare în domeniul prețurilor de transfer, puse la dispoziție pentru un număr de 36 funcționari din cadrul DGAMC și necesare în abordările și interpretările legislației, precum și pentru realizarea unei evaluări fiscale corecte și aplicarea unui tratament echitabil al contribuabililor.

Metodologia a constat în următorii pași:

1. Identificarea lacunelor în materie de expertiză care trebuie abordate.
2. Furnizarea de cursuri de formare în materie de prețuri de transfer într-un format de pregătire a lectorilor pentru a permite DGAMC să își asume pe deplin noile cunoștințe pe care, ulterior, să le pună la dispoziția altor experți din cadrul administrației fiscale din România.

Programul a cuprins o serie de studii de caz și exemple practice pentru fiecare dintre module și pentru fiecare subiect de studiu diferit prezentat, care au avut drept scop să ajute participanții la o mai bună asimilare a cunoștințelor, pe trei niveluri de pregătire: de bază, avansat, expert.

Beneficii așteptate:

- Îmbunătățirea conformității fiscale a marilor contribuabili;
- Reducerea duratei medii a auditului fiscal;
- Consolidarea capacității auditorilor de a fi suficient de instruiți sau specializați pentru a aplica metodologii specifice de stabilire a prețurilor de transfer în timpul auditurilor fiscale.